

“สู่ทฤษฎีการวิจารณ์ : การเปิดตัวหนังสือและการสนทนาทางวิชาการ” โครงการวิจัย “เครือข่ายการวิจารณ์: การวิจัยและพัฒนา” ร่วมกับศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

ความเป็นมา

โครงการวิจัย “เครือข่ายการวิจารณ์ศิลปะ: การวิจัยและพัฒนา” ระยะที่ 2 (1 ตุลาคม 2558 – 31 มีนาคม 2560) ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีศาสตราจารย์ ดร. รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ เป็นหัวหน้าโครงการ โครงการนี้เป็นการศึกษาเครือข่ายการวิจารณ์ศิลปะในประเทศไทย ทั้งในโลกจริง (ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค) และโลกเสมือนใน 5 สาขา อันได้แก่ วรรณศิลป์ ทศศิลป์ ศิลปะการละคร ภาพยนตร์ และสื่อดิจิทัล (ดนตรีไทย)

ในการวิจัยระยะที่ 2 ได้กำหนดทิศทางการดำเนินงานของโครงการฯ ใน 4 ลักษณะคือ 1) การสำรวจ รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลเครือข่าย (compendium of networks) การวิจารณ์ศิลปะ ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน (ดำเนินการต่อจากการวิจัยระยะแรกสำหรับบางสาขา) 2) การเชื่อมโยงและพัฒนาศักยภาพการวิจารณ์ของเครือข่ายที่มีอยู่แล้ว โดยการจัดกิจกรรมการวิจารณ์ร่วมกับเครือข่ายต่างๆ ที่ค้นพบ ในโลกจริงทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และโลกเสมือน 3) การสร้างเครือข่ายการวิจารณ์โครงการฯ วิจัยทำหน้าที่เชื่อมโยงและประสานงานเพื่อสร้างเครือข่ายการวิจารณ์ขึ้นใหม่ และ 4) การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการวิจารณ์ ทั้งในรูปบทความทางวิชาการและบทวิจารณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์และการวิจารณ์ในสื่ออินเทอร์เน็ต

จากข้อค้นพบประการสำคัญที่ได้จากการวิจัยโครงการ “เครือข่ายการวิจารณ์: การวิจัยและพัฒนา” ระยะที่ 1 (18 กันยายน 2557 – 17 กันยายน 2558) คือ สมาชิกในเครือข่ายการวิจารณ์และเครือข่ายศิลปะต่างๆ ในทั้ง 5 สาขาต่างยอมรับว่ายังขาดแคลนและมีความต้องการองค์ความรู้ทางด้านหลักการและทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจารณ์และสร้างมุมมองใหม่ๆ ในการวิจารณ์ต่อไป

ด้วยเหตุนี้ โครงการฯ จึงเห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเสริมสร้างองค์ความรู้ทางด้านทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะขึ้นในประเทศไทย ทิศทางหนึ่งที่โครงการฯ กระทำได้คือ การทำหน้าที่ในฐานะตัวกลางติดต่อประสานงานกับนักวิชาการ ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ เพื่อเชิญให้เขียนบทความวิชาการเกี่ยวกับทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะในแง่มุมต่างๆ พร้อมตัวอย่างการปรับใช้ทฤษฎีอย่างเป็นรูปธรรม และนำบทความทั้งหมดมาจัดพิมพ์เป็นหนังสือรวมบทความวิชาการ ชื่อ “สู่ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ” เพื่อเผยแพร่ต่อไป โดยมุ่งหวังว่าหนังสือเล่มนี้ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างความแข็งแกร่งของการวิจารณ์ อันสะท้อนความแข็งแกร่งของภูมิปัญญาในสังคม แต่ขณะเดียวกันยังนับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการขับเคลื่อน ส่งเสริม และพัฒนาการวิจารณ์ศิลปะในประเทศไทยได้ด้วย

เพื่อให้หนังสือรวมบทวิจารณ์ “สู่ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ” เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น โครงการฯ จึงเห็นควรที่จะจัดงานเปิดตัวหนังสือเล่มดังกล่าว โดยเชิญศาสตราจารย์ ดร. เจตนา นาควัชระ ที่ปรึกษาอาวุโสของโครงการฯ แสดงปาฐกถาพิเศษเรื่อง “การเรียนรู้ข้ามสาขา : ประสบการณ์จากการวิจารณ์การวิจารณ์” และเชิญตัวแทนนักวิชาการในสาขาต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการทำหนังสือเล่มนี้มาร่วมสนทนาในหัวข้อ “นามธรรมและรูปธรรมของการใช้ทฤษฎี” การเปิดตัวหนังสือและสนทนาทางวิชาการในครั้งนี้ไม่เพียงแต่จะเป็นเวทีเพื่อนำเสนอและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น ทั้งในกลุ่มอาจารย์ นิสิตนักศึกษา นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไปเท่านั้น ขณะเดียวกันยังเป็นเวทีกลางในการแสวงหาและเชื่อมโยงกับพันธมิตรผู้สนใจเกี่ยวกับทฤษฎีการวิจารณ์ไปพร้อมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้การวิจารณ์ศิลปะในประเทศไทยต่อไป

ในการนี้ โครงการฯ เห็นว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เป็นองค์กรที่เหมาะสมที่จะร่วมจัดการเปิดตัวหนังสือและจัดการสนทนาทางวิชาการในครั้งนี้ เนื่องจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการศึกษา รวบรวม และเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งการจัดเวทีสาธารณะในการสนทนาทางวิชาการและการเปิดตัวหนังสือวิชาการทางด้านสังคม ศิลปะและวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรยังเป็นที่รู้จักในหมู่นักวิชาการ นักศึกษานิเทศศาสตร์ และผู้สนใจทางด้านสังคม ศิลปะ และวัฒนธรรมเป็นอย่างดี

ระยะเวลาในการดำเนินการ

วันเสาร์ที่ 25 มีนาคม 2560 เวลา 10.00-16.00 น.

สถานที่

ณ ห้อง 607 ชั้น 6 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ตลิ่งชัน กทม.

กลุ่มเป้าหมาย

อาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ประมาณ 100 คน

งบประมาณ

ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และค่าลงทะเบียน คนละ 100 บาท

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่หนังสือรวมบทความวิชาการ “สู่ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ” ที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ทางด้านทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะในแง่มุมต่างๆ พร้อมตัวอย่าง ซึ่งรวบรวมจากนักวิชาการ ผู้รู้ และผู้เชี่ยวชาญของไทยทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะให้กับมหาชนในวงกว้าง
2. เพื่อกระตุ้นและสร้างบรรยากาศในการวิจารณ์วรรณกรรมทั้งมุขปาฐะและลายลักษณ์
3. เพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ที่สนใจการวิจารณ์ในประเทศไทยต่อไป

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. การเผยแพร่หนังสือรวมบทความวิชาการ “สู่ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ” ที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะในแง่มุมต่างๆ พร้อมตัวอย่าง ซึ่งรวบรวมจากนักวิชาการ ผู้รู้ และผู้เชี่ยวชาญของไทยทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะให้กับมหาชนในวงกว้าง
2. การกระตุ้นและสร้างความแข็งแกร่งให้กับการวิจารณ์ในประเทศไทยต่อไป
3. การสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ที่สนใจในการวิจารณ์

รายละเอียดหนังสือรวมบทความวิชาการ “สู่ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ”

หนังสือรวมบทความวิชาการ “สู่ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ” ประกอบด้วยบทความวิชาการจำนวน 14 บท ดังนี้

1. “ข้อคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับบทบาทของทฤษฎีในกระบวนการวิจัยทางมนุษยศาสตร์” ศ.ดร. เจตนา นาควัชระ
2. “ทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต อีกมุมมองหนึ่ง” ศ.ดร. กุสุมา รักษมณี
3. “มโนทัศน์เรื่องวรรณคดีในภูมิปัญญาไทย” ศ.ดร. ดวงมน จิตรจำนงค์
4. “โครงสร้างนิยมกับไวยากรณ์ของเรื่องเล่า” รศ. ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช
5. “สุนทรียวิพากษ์ในกวีนิพนธ์จีน” ผศ. ดร. ธเนศ เวศร์ภาดา
6. “การวิจารณ์วรรณกรรมแนวนิเวศ (Ecocriticism) : บทแนะนำเบื้องต้น” ผศ.ดร. ดารินทร์ ประดิษฐ์ทัศนีย์
7. “ใช่เพียงแต่วิจารณ์ : สัตว์ศึกษาในมุมมองของการวิจารณ์แนวนิเวศ” รศ.ดร. ธัญญา สังขพันธานนท์
8. “สตรีนิยมและการคลี่คลายสู่จิตวิญญาณหญิงผ่านภาพผู้หญิงในงานกวีนิพนธ์ของ มาร์ช เพียร์ซี ค.ศ. 1970-1975” ผศ. ศรวณีย์ สุขุมวาท
9. “จากวัฒนธรรมศึกษาสู่วรรณคดีวิจารณ์ ” ผศ.ดร. สุรเดช โชติอุดมพันธ์
10. “ข้อสังเกตบางประการในการวิจารณ์ดนตรีไทย” ผศ. ดร. รังสิพันธุ์ แข็งขัน
11. “มุมมองของผู้ชมภาพยนตร์ : การวิจารณ์ในบริบทไทย” อาจารย์อัญชลี ชัยวรพร
12. “โลกาภิวัตน์กับบริบทโลกศิลปะในประเทศไทย : ภาพสะท้อนจากนิทรรศการศิลปะไทยเนตร (Thailand Eye) กับการนำเสนอภาพความเป็นท้องถิ่น อัตลักษณ์(ไทย)ผ่านผลงานศิลปะ” ดร. อนุม ชากักดี
13. “คืนการเมืองให้ศิลปะ” ผศ.ดร. บัณฑิต จันทรโรจนกิจ
14. “การใช้ทฤษฎีในงานโบราณคดีไทย” รศ. ดร. รัศมี ชูทรงเดช
15. “บทบรรณาธิการ” ศ.ดร. รื่นฤทัย สัจจพันธุ์